



અનુપમની હે અમૃતધારી...!

(ગતાંકથી ચાલુ... આ અંકે પૂર્ણ.)



~ સદ્ગુરુ સંત પરમ પૂજ્ય અશ્વિનદાદા
'યોગી ગીતા' મર્મ, શ્રી યોગી ગીતા પારાયણ,
૨૮ એપ્રિલ ૨૦૧૮, ખારધર, નવી મુંબઈ

ભક્તોની પોતપોતાની કક્ષા હોય છે. એ કક્ષા પ્રમાણે સદ્ગુરુનાં દર્શન, સ્પર્શન, પ્રસાદી અને વાતુંના માધ્યમથી એમનું સુખ ભોગવે છે. એને વાગોળે છે, એની સ્મૃતિ કરે છે અને એના આનંદમાં પોતાનું જીવન વ્યતીત કરે છે; એ ભક્તોને પણ ધન્ય છે ! અને એમાંથી જે ભાવ ઊઠે છે એ ભાવ છે કીર્તન-ભક્તિનો ભાવ ! અંદરથી શબ્દો સ્ફૂરે છે. કારણ કે, પેલું દર્શન, સ્પર્શન, પ્રસાદી ને વાતોનું જે સુખ લીધું છે, એને વાગોળ્યું છે; એટલે એને એમ થાય કે, આને બીજાને કેવી રીતે વર્ણવું ? બીજાને કેવી રીતે હું કહું ? કયા શબ્દોમાં કહું ? અને એ શબ્દો જ્યારે પ્રગટે છે ત્યારે ભજન બને છે. ભગવાનની ભક્તિનો ભાવ જ્યારે ઊમટે છે ત્યારે એને આપણે ભજન કહીએ છીએ, કીર્તન કહીએ છીએ - કીર્તન-ભક્તિ ! ભગવાનની કીર્તિ, ભગવાનનો ભાવ, ભગવાનની વાહ વાહ ! અહોહો ધન્ય ધન્ય ! હું ધન્ય થયો ! તે ભાવ પણ બતાવવામાં આવે છે. ભગવાને કેવાં કેવાં વસ્ત્ર-અલંકાર ધારણ કર્યા છે, એનાં વર્ણન કરતાં પણ કીર્તનો છે. એને જોઈને ભક્તોને કેવો ભાવ થાય છે ? એનાં પણ કીર્તનો બન્યાં છે. મને કેવો ભાવ થાય છે ? એનાં પણ કીર્તનો બન્યાં છે. હું શું માગું છું ? એમની આગળ શું યાચું છું ? એનાં પણ કીર્તનો બન્યાં છે. અસંખ્ય ભાવ ! જેવો ભક્ત અને જેવો એનો ભગવાનને વિશે, શ્રી ઠાકોરજીને વિશે ભાવ ! એમના માટેની જે કંઈ પણ એની પાસે સામગ્રી હોય તે અર્પણ કરવાનો જે ભાવ થાય એ બધું જ કીર્તન-ભક્તિના માધ્યમ દ્વારા ભક્તિમાર્ગમાં પ્રગટ થાય છે. 'કીર્તનમ્' એક ભક્તિ છે.

'કલૌ કીર્તનાત્' એવું યોગીબાપાએ પણ કહ્યું છે. આ પુસ્તિકામાં 'યોગીબાપાની હૃદયની વાતો' આવશે ત્યારે એમાં એક સૂત્ર આવશે કે,

'મને કીર્તનભક્તિ બહુ ગમે. 'અને 'કોઈ કીર્તન ગાય તો હું બહુ રાજી થઈ.' રાજી થવા જે વીજ આ બાબત છે. એટલે તેઓએ કહ્યું કે, બધા માણસો પોતાની વાતો કરે પણ, જો કોઈ ભગવાનની વાત કરે તો હું બહુ રાજી થઈ. નરસિંહ મહેતાએ તો ત્યાં સુધી વર્ણન કર્યું કે, ભગવાન એમ કહે છે કે, 'જો કોઈ વૈષ્ણવ બેઠો બેઠો ગાતો હોય, ગાતો હોય એટલે કે કીર્તન કરતો હોય તો એને સાંભળવા માટે હું ઊભો થઈ જાઉં. અને જો કોઈ ભગત ઊભો થઈને ગાવા માંડે તો તો હું નાચવા જ માંડું.' નરસિંહ મહેતાએ ૫૦૦ વર્ષ પહેલાં પોતાનો આ ભક્તિનો ભાવ પ્રગટ કર્યો છે. 'પ્રાણ થકી મુને વૈષ્ણવ વા'લા, રાતદિવસ હૃદે ભાવું રે...' જે વૈષ્ણવો છે, એ મને મારા પ્રાણ થકી પણ અધિક વહાલા છે અને એમનું સ્થાન મારા હૃદયમાં રાત-દિવસ છે. ખરેખર તો આપણે માગવાનું હોય કે, તમારું સ્થાન અમારા હૃદયમાં રાત-દિવસ રહે, એવી અમારી જીવનચર્યા બને. સવારથી સાંજ સુધી ખાતાં-પીતાં, હરતાં-ફરતાં, પહેરતાં-ઓઢતાં, બોલતાં-ચાલતાં સતત ભગવદ્ સ્મૃતિ, ભગવદ્ સ્મરણ થતું રહે; એ ભગવાનને સતત હૃદિયામાં ધારણ કર્યા કહેવાય !

યોગીબાપા એમ કહે છે કે, આ જે કલમો લખી છે તો તેમનું યથાર્થ પાલન કરવું તો જ સ્વામી-શ્રીજી તથા સ્વામી શાસ્ત્રીજી મહારાજ ઘણા જ રાજી થશે. તમને સ્વામી પોતાની સમીપે બેસાડશે. પૂજ્ય સ્વામી શાસ્ત્રીજી મહારાજનાં વચન જીવમાં ધારવાં.

વચન એમનાં છે, અને પોતાના ગુરુના નામે ચઢાવી દે છે ! આ જે પત્રપ્રસાદી છે, જે વાણી છે, એ એમણે લખી છે; પણ ગુણાતીત સંતનું લક્ષણ છે - 'હું' પણાનો ભાવ જ નથી. પોતાના ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી

મહારાજની સાથે એકરૂપ થઈ ગયા છે. 'જ્યારે મેં આ લખ્યું હશે ત્યારે પણ શાસ્ત્રીજી મહારાજે મારી પાસે લખાવડાવ્યું હશે એટલે આ મારું લખેલું નથી, મારા ગુરુનું લખેલું છે.' એવો દાસપણાનો તેમનો ભાવ છે. આપણે દાસ થવાનું અત્યારે જે શિક્ષણ લઈ રહ્યા છીએ તે માટે કેટલી ઊંચી દાસભક્તિ અહીંયાં ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજે પ્રગટ કરી છે ! એવું નહીં કે, પોતાનું નામ ના દેવાય એટલે શાસ્ત્રીજી મહારાજનું નામ દીધું. પણ એમણે શું લખ્યું? - 'પૂજ્ય સ્વામી શાસ્ત્રીજી મહારાજનાં વચન જીવમાં ધારવાં.' અને પછી લખ્યું કે, 'તો જ અખંડ શાંતિને સુખ રહેશે.' એક એક શબ્દ વજન કરી કરીને, તોલી તોલીને જાણે કે યોગીબાપાએ લખ્યો હોય ! ટૂંકાટય આશીર્વાદ છે, પણ હું જેમ જેમ વાંચતો જઈઉં તેમ તેમ એના ભાવ પ્રગટ થતા જાય છે.

'અખંડ' એટલે અખંડિત ના થાય એવું. આપણી સ્થિતિ એવી છે કે, ઘડીકમાં રાજી ને ઘડીકમાં વિક્ષેપ. અખંડ અલમસ્તાઈ, આનંદ; એ એક એવી ઊંચી ભૂમિકા છે કે, એમાં આપણે કદાચ ના જીવી શકીએ, નથી જીવી શકાતું કારણ કે, જીવન-વ્યવહારની એટલી બધી વાસ્તવિકતાઓ આપણી નજર સમક્ષ પડી છે કે આનંદ રાખવો હોય તોય નથી રહી શકતો. ત્યારે એ રાખવા માટેનો સહેલો ઉપાય - જે અખંડ આનંદમાં રહે છે અને રહેવા ટેવાઈ ગયા છે અને જે સ્થિતિ એમને માટે સહજ થઈ ગઈ છે - એમની જોડે જોડાઈ જાવ તો તમે પણ અખંડ આનંદમાં રહેતા થઈ જશો.

બ્રહ્મસ્વરૂપ કાકાજી મહારાજ પાસેથી એક શબ્દ સાંભળેલો - 'પરમેનન્ટ કન્ડક્ટિવિટી.' પછી તેઓ દાખલો આપતા. એક મોટું મેટ્રેટ હોય, એ મેટ્રેટમાં જે પાવર હોય એ પાવર સાથે એક નાની સરખી ટાંકણી પણ જો થોડા કલાકો, થોડા દિવસો સતત ચોંટેલી, વળગેલી રહે તો મેટ્રેટનો તો ગુણ છે, સ્વભાવ છે કે તેને ખેંચી રાખે. પછી એમાંથી છૂટી પડે તો ટાંકણી પણ એટલી બધી જોરદાર થઈ ગઈ હોય કે, બીજી ટાંકણીને અડે તો તેને પણ અદ્ભૂત કરે. આપણે એ વાતને સમજીએ કે, એ ચાર્જ થઈ જાય, મેટ્રેટાઈઝ થઈ જાય. એનામાં પણ આકર્ષણ શક્તિ આવી જાય. કારણ કે, ભેગી રહીને ! એમ અમે બધા સાહેબદાદાની ભેગા રહીએને એટલે ટાંકણીઓ તો અમે ઊંચી કરી દઈએ.

દાદુકાકા ત્યારે મુંબઈ અને ઈંગ્લેન્ડ જઈને ભણીને આવેલા એટલે જ્યારે આ અંગ્રેજી શબ્દપ્રયોગ - 'પરમેનન્ટ કન્ડક્ટિવિટી' કરે ત્યારે એમ થાય કે, આ 'પરમેનન્ટ કન્ડક્ટિવિટી' શું છે? પણ, અખંડ આનંદની સહજ અવસ્થામાં જે રહેતા હોય એની સાથે તમે પણ જો સતત જોડાયેલા રહો તો એ આનંદની અનુભૂતિનો સ્પર્શ તમને પણ અનુભવાય. એનાથી વિખૂટા પડીએ, નોખા પડીએ એટલે જેમ પાવર

હોય ત્યાં સુધી જ ટાંકણી ઊંચકાય એમ પછી પોતેય ઊભા ના થવાય ને બીજાને પણ ઊભા ના કરાય એટલા બધા મોળા પડી જવાય. પણ એવા પાવરમાં રહેવા માટેનું બહુ સુંદર સાધન છે - માહાત્મ્ય ! પ્રભુનું માહાત્મ્ય ! પ્રભુને ધારીને રહ્યા છે એવા મારા ગુરુનું માહાત્મ્ય ! એમના દીક્ષિત જે સંતો છે એ સંતોનું માહાત્મ્ય ! અને એમના આશ્રિત જે ભક્તો છે તે ભક્તોનું માહાત્મ્ય ! યોગીબાપાની ઊંચી કક્ષાએ પહોંચતાં પહેલાં - આછો-પાતળો પણ સંબંધવાળો હોય એના માહાત્મ્ય સુધી પહોંચતાં પહેલાં આટલાં માહાત્મ્યનાં પગથિયાં આપણે ચઢીએ તોય ઘણું છે. અને તો પછી પેલા માહાત્મ્યમાં આગળ વધાય.

યોગીબાપાની સવારથી સાંજ સુધીની જીવનચર્યા જોઈ છે. મને યોગીબાપાને સ્નાન કરાવવાનો મોકો ઘણી વખત મળ્યો છે. યોગીબાપાને સ્નાન કરાવે ત્યારે યોગીબાપા એક કળશ્યો એટલે કે લોટો રાખતા. એમના માટે સેવકો ઠંડું-ગરમ નવશેકું પાણી તૈયાર કરે. પછી પાટલા ઉપર બેસીને યોગીબાપા સ્નાન કરે. લોટો પોતાના શરીર પર ઢોળે અને સાથે સાથે બોલતા જાય, 'હે મહારાજ ન્હાવ !', 'હે સ્વામી ન્હાવ !', 'હે શાસ્ત્રીજી મહારાજ ન્હાવ !' પોતાના શરીર ઉપર પાણી ઢોળે છે, પણ એમને એમના શરીરનો ભાવ નથી. એમને ભાવ છે મારામાં રહેલા, હું જેમને ધારીને રહ્યો છું એવા મારા ઈષ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાન, અક્ષરમૂર્તિ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અને બંનેનું સ્વરૂપ એવું મારા ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ - એમને હું સ્નાન કરાવી રહ્યો છું એટલે 'હું' પણાનો ભાવ રહ્યો નહીં; દાસત્વપણાનો ભાવ ! એટલે અહીંયાં યોગીબાપાએ અધિકારપૂર્વક એમ લખ્યું છે કે, 'પૂજ્ય સ્વામી શાસ્ત્રીજી મહારાજનાં વચન જીવમાં ધારવાં.' એટલે લખનારો, લખાવનારો, લખવાની બુદ્ધિનો પ્રેરનારો કોણ છે ? મારા ગુરુ છે, મારા પ્રભુ છે.

આજે શનિવાર. સવારે શ્રી હનુમાનદાદાને યાદ કર્યા હતા. દાસત્વભક્તિનું ઉત્તમ સ્વરૂપ ! રામનાં કામ કરવા માટે સદા તત્પર - 'રામ કાજ કરિબે કો આતુર'. 'આતુર' - તત્પરતા ! ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજીના મહિમા અને ગુણગાનની કાંઈ પણ સેવા-ભક્તિ કરવાની હોય તો 'રામ કાજ કરિબે કો આતુર.' પ્રભુનું કાર્ય કરવા માટે સદાય તત્પર ! અને કાર્ય કેવી રીતે કરવાનું ? તો, પ્રભુનું કાર્ય, પ્રભુની રીતે, કેવળ અને કેવળ પ્રભુને જ રાજી કરવાના ભાવથી કરવું; એમાં ઉચ્ચ કક્ષાનો દાસત્વભાવ આવે છે. એવો દાસત્વભાવ હોય, દાસ હોય, સેવક હોય, શરણાગત હોય, રાંક હોય, સરળ હોય તો એને શાંતિ જ છે.

આપણે વિચાર કરજો, આપણને અશાંતિ ક્યારે થાય છે ? આપણને ઉદ્દેગ ક્યારે થાય છે ? આપણે આપણી પોતાની જાતની તપાસ કરીએ.

બહુ સરસ મજાનો આ એરકન્ડિશન્ડ હોલ, શ્રી ઠાકોરજીનું સાંનિધ્ય, ભગવદ્ વાણીનું સ્મરણ; એટલે આપણને આનંદ જ છે, શાંતિ જ છે. પણ ક્યારે ઉદ્દેગ થાય છે? ક્યારે ઉચાટ થાય છે? ક્યારે અસુખ વર્તાય છે? તો આપણે આપણી જાતને તપાસીએ તો ખબર પડે. અખંડ શાંતિ અને સુખ એ ખરેખર તો સાચી ભક્તિ કર્યાનું પરિણામ છે. તમે જો સાચી ભક્તિ કરતા હોવ તો એની ફલશ્રુતિ શી છે? અખંડ શાંતિ અને સુખ રહે. ચીજ-વસ્તુઓના સીમિત સુખની અહીંયાં વાત નથી. પણ પેલો ઉચાટ, ઉદ્દેગ અને અશાંતિ શેને કારણે થાય છે એની પણ જરાક પોતાને વ્યક્તિગત રીતે તપાસીએ તો આપણને ખબર પડે.

આ બધી કલમો છે એ શેની છે? એ યોગીબાપા જ જણાવી દે છે કે, 'આ બધી કલમો સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતાની છે. તે જીવનમાં ઉતારવી.' બહુ અગત્યની વાત યોગીબાપાએ ટૂંકમાં લખીને કહી દીધી કે, 'જીવનમાં ઉતારવી.' પુસ્તકમાં રહેવા ના દેવી. જ્ઞાન બધું પુસ્તકમાં છે - 'પોથીમાંનાં રીંગણાં.'

શ્રાવણ મહિનો હતો. વૈષ્ણવી ભક્તિ પ્રમાણે શ્રાવણ મહિનામાં એક ગામડામાં કથા ચાલતી હતી. વ્યાસપીઠ ઉપર પુરાણી બિરાજમાન હતા. મંદિરની વ્યવસ્થામાં જુદા જુદા સંતો હોય. જે કથા વાંચે, પુસ્તક વાંચે એ 'પુરાણી' કહેવાય. જે બધો સ્ટોર ને સ્ટોક સંભાળે એને 'ભંડારી' કહેવાય. ભેટનો, નાણાંનો હિસાબ રાખે એને 'કોઠારી' કહેવાય. શ્રી ઠાકોરજીની સેવા-પરિચર્યા જે કરે તેને 'પૂજારી' કહેવાય. અને બધાની ઉપર 'મહંત' કહેવાય.

શ્રાવણ મહિનામાં રીંગણાંમાં ઈયળ પડે એટલે શ્રાવણ મહિનામાં રીંગણાં ખાવાં નહીં એવું આપણાં ધાર્મિક પુસ્તકોમાં લખેલું છે. એની પાછળનો મુખ્ય મુદ્દો આપણી તંદુરસ્તીનો છે. એક ગરીબ ખેડૂતના ખેતરમાં રીંગણ સરસ થયેલાં. આમ તો શ્રાવણ મહિનામાં રીંગણ ખાવાનો નિષેધ હોય, પણ ખેડૂત રીંગણ લઈ આવ્યો. કારણ કે, પારાયણ થાય ત્યારે પોથી ઉપર કંઈક પધરાવવું પડે, કંઈક ભેટ ધરાવવી પડે. પેલા ખેડૂતે પેટ છૂટી વાત કરી.

'પેટ છૂટી વાત કરવી.' એટલે કપટ ના રાખવું. મોટા પુરુષ સાથેનો પોતાનો સંબંધ બાંધવો. પોતાના સખા સાથે, મિત્ર સાથે પેટ છૂટી વાત થાય, સુખ-દુઃખની વાત થાય એને 'સખ્યભાવ' કહેવાય. ગુરુ સાથે આપણે સખ્યભાવ પણ સાધવો જોઈએ. નવધાભક્તિનું એક પગથિયું છે 'સખ્યમ્'. અને પછી છેલ્લે આવે છે 'આત્મનિવેદનમ્' - આત્મનિવેદન ભાવ. હું સમર્પિત થઈ ગયો, હું તમારો ને તમે મારા; એવા ભગવાનના ભાવથી ગુરુની સાથે જે જોડાઈ જાય છે એને આત્મનિવેદન ભાવ

કહેવામાં આવે છે. એટલે કે, હું આત્મા છું, હું દેહ નથી. હું આત્મા છું અને મારે વિશે પરમાત્મા, પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ સદાય બિરાજમાન છે - એ કોન્સિયસને સમાં હવે હું જીવવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યો છું.

ખેડૂતે પેટ છૂટી વાત કરી કે, 'બાપજી ! મારા ખેતરમાં સરસ કૂણાં રીંગણ તૈયાર થયાં છે, એ હું લઈ આવ્યો છું, તો આપ લેશો?' આમ તો ઋતુના હિસાબે તંદુરસ્તીની દૃષ્ટિથી શાસ્ત્રમાં એને ખાવાનો નિષેધ કરવામાં આવ્યો હોય, બાકી તો લીલું શાકભાજી છે અને આ ખવાય ને આ ના ખવાય એનાથી ઉપર ઊઠીને અધ્યાત્મના ભાવમાં પહોંચવાનું છે! પુરાણી મહારાજ એવા જ હતા. એમણે કહ્યું કે, 'એ રીંગણાં છે એ શાસ્ત્રમાં લખેલાં છે. અને આ તું જે લાવ્યો છું એનું જ સાંજે મારે શાક કરીને ખાવાનું છે.' એટલે 'પોથીમાંનાં રીંગણાં' એવો શબ્દપ્રયોગ તમે સાંભળ્યો હશે. એ બધી વાતો પોથીમાં-પુસ્તકમાં લખી છે, જીવનમાં નહીં ઉતારવાની.

એટલે યોગીબાપાએ લખ્યું કે, 'આ જે કલમો છે એ સંપ, સુહૃદભાવ, એકતાની છે. તે જીવનમાં ઉતારવી. બોલો સાક્ષાત્ સ્વામિનારાયણ ભગવાનની જય; બોલો પૂજ્ય સ્વામી શાસ્ત્રીજી મહારાજની જય.' આ પત્રના અંતે યોગીબાપાએ પોતાના ઈષ્ટદેવ સ્વામિનારાયણ ભગવાન અને પોતાના ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજની જય બોલાવીને આ પત્ર અહીં પૂરો કર્યો છે. આ થયું ગ્રંથ-માહાત્મ્યનું પહેલું પ્રકરણ. અને આ થઈ પારાયણની પ્રથમ પ્રસ્તાવના.

યોગીબાપાએ જશુભાઈને કહ્યું કે, 'તમે તો અમારા ભાગીદાર છો. અને યુવાનો તો અમારા હૃદય સમાન છે. તો તમારું હૃદય ભગવું કરીશું. ભગવાં વસ્ત્રની દીક્ષા આપતા નથી.' યોગીબાપાના આ આશીર્વાદ અને આશીર્વાદ ઝીલવાની સાહેબદાદાની ક્ષમતા, પાત્રતા ! તો આજે એ સંકલ્પ સાકાર થયો છે. ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજ પ્રત્યેની ભક્તિ, ઋણભાવ, દાસત્વભાવના પાઠ પાકા કરવા માટે આપણે 'યોગી ગીતા'ની પારાયણ કરીએ છીએ.

મેં પ્રથમ કહ્યું એ પ્રમાણે, કેટલાં વર્ષો પહેલાં - ૧૯૪૧માં ૨૮મી માર્ચ, શુક્રવારના દિવસે યોગીબાપાએ એક ભક્તરાજને આ પત્રપ્રસાદી લખી આપી, જે આજે હવે આપણા સત્સંગના ચલણમાં આવી. અને આપણે બધા યોગીબાપાના ખાનદાનના શિષ્યો કહેવાઈએ, સંતાનો કહેવાઈએ - યોગીબાપાનું ખાનદાન ! અને યોગીબાપાનું ખાનદાન એટલે દાસત્વભાવ. યોગીબાપામાં બધું જ હતું. યોગીબાપાને અમારા સમયમાં લોકો વચનસિદ્ધ પુરુષ તરીકે ઓળખતા. યોગીબાપા ઘબ્બો મારે ને આશીર્વાદ આપે એટલે નસીબ આડેથી પાંદડું ખસી જાય, રંક

હોય તે રાજા થાય. એ બોલે એટલે ફળે જ ! એવો એમનો સાધુતાનો પ્રતાપ હતો. કારણકે, તેઓ નહોતા બોલતા, એમનામાં રહીને ભગવાન પોતાના ભક્તોને-આશ્રિતોને આશીર્વાદ આપતા હતા; એટલે એમને વચનસિદ્ધ પુરુષ કહેતા. અને જેને વચનસિદ્ધિ આવી હોય, ભગવાન અને પ્રકૃતિ, કુદરત પણ જેમના કહ્યામાં આવી જાય એ માણસનો અલંકાર કેટલો વધી જાય ? સત્તા, સામર્થ્ય, ઐશ્વર્ય, પ્રતાપ કેટલું આવી જાય ? નાનો સરખો હોદ્દો મળે છે તોય પાવર દેખાય છે. લક્ષ્મીનું થોડું બેન્ક બેલેન્સ વધે છે તોય પાવર દેખાય છે. જ્યારે આ તો જેમને વચનસિદ્ધ પુરુષ કહ્યા ! અને પ્રકૃતિ પણ એનો નિયમ બદલી કાઢે, નસીબ તમારું બદલાઈ જાય, પરિવર્તન થઈ જાય એવા પ્રસંગો પણ જોયેલા છે. માત્ર ચમત્કાર નહીં, પણ ભક્તનું હિત, રૂડું ને મંગલ થાય એવા ભાવથી યોગીબાપાના શ્રીમુખેથી ભગવાનના આશીર્વાદ પ્રગટે, એટલે લોકો એમને વચનસિદ્ધ પુરુષ કહેતા.

આજે પણ દેશ-વિદેશમાં ક્યાંય કોઈ નવી અજાણી વ્યક્તિ મળે અને એ જ્યારે એમ કહે કે, 'મેં યોગીબાપાનો ઘબ્બો ખાધેલો.' તો સાહેબના મોઢા ઉપર જે પ્રસન્નતા ખીલે ! એ ક્યાંથી ક્યાં સંબંધ ! આજે એ ભલે કાંઈ નિયમ, ધર્મ, સત્સંગ, ભક્તિ, સભા, સમૈયા કશયના આવતા હોય, પણ એને એના જીવનમાં એક જ સ્મૃતિ કે, 'મેં યોગીબાપાનાં દર્શન કરેલાં અને યોગીબાપાએ મને ઘબ્બો મારેલો.' બસ એ ઘબ્બો આજે એને સાહેબદાદા સુધી તાણી લાવ્યો, ખેંચી લાવ્યો. અને સાહેબદાદાએ એ ચૈતન્ય સાથે પોતાનો સંબંધ જોડીને ભગવદ્ પ્રાપ્તિના માર્ગે એને આગળ લીધો ! એટલી જબરજસ્ત શક્તિ એ પુરુષમાં છે !

પેલા ભક્તરાજને 'વચનામૃત'ની અઘરી અઘરી વાતો યાદ નથી રહેતી. કારણકે, યોગીબાપા તો દિવસમાં પાંચ સમયની કથા કરાવતા. શિખરબદ્ધ મંદિરમાં પાંચ ટાણાની આરતી થાય અને દરેક પાંચ ટાણે કથા થાય. યોગીબાપા પાસે તો એક જ પુસ્તક 'વચનામૃત', તે તેઓ પોતે વાંચે અથવા હાજર કોઈ ભક્ત હોય તો એની પાસે વંચાવે અને પાંચ ટાણાની કથા કરતા.

હવે યોગીબાપાને ઓપરેશન કરાવેલું એટલે તેઓ બધો ખોરાક લેતા થાય, એમની બધી નબળાઈ દૂર થાય ત્યાં સુધી - ચાર-છ મહિના સુધી યોગીબાપાની સેવામાં રહેવાની શાસ્ત્રીજી મહારાજે પેલા ભક્તને આજ્ઞા કરેલી. યોગીબાપા 'વચનામૃત' વગર તો રહે જ નહીં અને તેઓને મહારાજની અને પોતાના ગુરુની અખંડ સ્મૃતિ ! યોગીબાપા ઓપરેશનમાંથી જ્યારે ભાનમાં આવ્યા ત્યારે પહેલો સવાલ તેઓ પૂછે છે કે, 'શાસ્ત્રીજી મહારાજને દૂધ આપવાનો સમય થયો, શાસ્ત્રીજી

મહારાજને દૂધ આપ્યું ?' એને સ્થિટિક (anesthetic) કન્ડિશનમાં પણ એમને સ્મૃતિ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ અને પોતાના ગુરુ શાસ્ત્રીજી મહારાજ સિવાય બીજી કંઈ હતી નહિ.

આપણને તો આપણા દેહની જ પીડા થતી હોય અને આપણા દેહનું જ ભાન રહેતું હોય, જ્યારે આ ગુણાતીત પુરુષો દેહના ભાવથી કેવા ઉપર ઊઠી ગયા હોય એ સ્થિતિનું દર્શન થાય છે ! અને એટલે તેઓ કહી શકે કે, 'મહારાજ ન્દાવ !' 'સ્વામી ન્દાવ !' 'શાસ્ત્રીજી મહારાજ ન્દાવ !' જમતી વખતે પણ કોળિયો લેતા જાય અને બોલતા જાય, 'હે મહારાજ જમો !' શરીરનો ભાવ જ નહીં, દેહનો ભાવ જ નહીં; બ્રહ્મના ભાવથી ભર્યોભર્યો પછી તેઓ ઘબ્બો મારે ત્યારે એ ઘબ્બો કંઈ તેઓ ના મારતા હોય પણ બ્રહ્મના ભાવથી ભર્યા ભર્યા ભગવાન જ એમના હાથનો ઉપયોગ ભક્તને આશીર્વાદ આપવા માટે કરતા હોય.

એવા યોગીબાપાએ પેલા ભગતને સહેલી રીતે, સમરાઈઝડ, ટૂંકાં ટૂંકાં વાક્યોમાં વચનામૃતોનું રહસ્ય સમજાવવા માટે લખી આપ્યું. એ વચનામૃતોનો આપણે માત્ર નામ-ઉલ્લેખ કરીશું અને પહેલાં આપણે આ 'યોગીગીતા'નો સંપૂર્ણ પાઠ કરીશું. પારાયણની આપણી એક પવિત્ર ફરજ બની રહે કે, જે ગ્રંથનું આપણે પારાયણ કરીએ છીએ એનું સંપૂર્ણ પઠન પહેલાં તો થવું જોઈએ. એટલે આપણે પઠન કરીને પણ પારાયણ કર્યાનો સંતોષ પ્રાપ્ત કરીશું.

યોગીબાપાએ પાંચેય 'વચનામૃત' પર ટૂંકનોંધ લખીને, 'વચનામૃત'ની સહેલી સહેલી વાતો લખીને પેલા ભક્તને આપી. એમાં એમણે સાદી, સીધી, સરળ ભાષામાં એમ કીધું કે, 'પાંચ વાર્તા સંબંધી વચનામૃતમાંથી વાર્તાની નોંધ.' યોગીબાપાએ પાંચ વચનામૃતોનો પેલા ભક્તને માટે સિલેબસ આપ્યો. આપણે એમ સમજીએ કે, આપણા માટે સિલેબસ આપ્યો. જેઓ સ્વાધ્યાયી છે, મારા સાથીદાર સંતો છે, એમને આ પાંચેય વચનામૃતમાં જરા વધારે ઊંડાણથી પ્રવેશ કરવાની હું પ્રાર્થના કરું છું. આવી રીતે આપણે સ્વાધ્યાય કરવો જોઈએ. કારણકે, આપણે એને જીવનના આચરણમાં લાવવાનું છે.

પાંચ 'વચનામૃત'માંથી માત્ર પાંચ વાત સૂત્રાત્મક રીતે યોગીબાપાએ અહીંયાં લખી આપી. શું કરવું ? શું જાણવું ? શું મૂકવું ? શું સમજવું ? અને શું રાખવું ? - કેટલી સુંદર રીતે એમણે ઈકવેશન મૂક્યું ! કશું જ્ઞાન નહીં, કોઈ અઘરી વાત નહીં. 'કરવા જેવું શું છે ?' એ એક લીટીમાં કહી દીધું. 'રાખવા જેવું શું છે ?' તે એક લીટીમાં કહી દીધું. જીવનમાં શું કરવાનું છે અને શું સાચવી રાખવાનું છે તે તમારે જાણવું છે ? તમારે બ્રહ્મજ્ઞાની થવું છે ? તો યોગીબાપા એમ કહે છે :

કરવું - સંત-સમાગમ (મન-કર્મ-વચને)

એક લીટીમાં સમજાવી દીધું-સત્ સંગ. 'નિશ્ચિન સંત સમાગમ કીજે, હો નિશ્ચિન સંત સમાગમ કીજે...' કરવું શું ભાઈ? તો સંત-સમાગમ. અને આપણને સમજાણ પડે એટલે બ્રેકેટમાં લખ્યું કે, મન, કર્મ અને વચનથી સંત-સમાગમ કરવો. ઈશ્વરે મને મનુષ્ય શરીર આપીને આ સૃષ્ટિમાં મોકલ્યો છે તો મારું સૌથી પહેલામાં પહેલું કર્તવ્ય શું છે ? મારે કરવાનું શું છે ? એ સમજાવો તો કરવા માંડીએ. એટલે પહેલામાં પહેલું સૂત્ર યોગીબાપાએ લખ્યું- 'કરવું : સંત-સમાગમ, (મન-કર્મ-વચને)'

જાણવું - જડ અને ચૈતન્યનો વિવેક

જડ એટલે નાશવંત અને ચૈતન્ય એટલે જેની ચેતના જાગ્રત થઈ ગઈ છે તે. જડ-ચૈતન્યનો વિવેક - 'વિવેક' શબ્દ બહુ સુંદર છે. બેની વચ્ચેનો ભેદ જેને ઓળખતાં, સમજતાં આવડે તેને વિવેકી કહેવાય. શિષ્ટાચારની ભાષામાં જેને મેનર કહે છે. મેનર પાછી ઘણા બધા પ્રકારની હોય. તમે ડાઈનિંગ ટેબલ પર બેઠા હોવ ત્યારે કેવી રીતે બેસવું, ચમચી-કાંટો કેવી રીતે પકડવો અને તે વખતે કયા વિષયની ચર્ચા થાય-કઈ ના થાય ? અને ટેબલ મેનર કહેવાય. ટ્રેનમાં મુસાફરી કરતા હોઈએ ત્યારે બાજુમાં બેઠેલા પેસેન્જર સાથે કયા પ્રકારની વાત થાય, કયા વિષય ઉપર વાત થાય, ઘરે જે થયું હોય તેની વાત કંઈ ના કહેવાય - એને આપણે વિવેક કહીએ છીએ. પણ અહીંયાં, આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ જડ અને ચૈતન્યનો વિવેક ! જે નાશવંત છે, જે પરિવર્તનશીલ છે તે અને અને બીજું, જે સનાતન છે અને કાયમ છે તે; એ બેનો ભેદ સમજવો એને જડ અને ચૈતન્યનો વિવેક કહેવાય.

મૂકવું - પંચવિષય, દેહાભિમાન અને અવળો પક્ષ.

શું છોડી દેવું ? શું મૂકવું ? ઘર, સંસાર, વ્યવહાર, વહેપાર એ છોડવાની વાત નથી કરી. સંન્યાસ લેવાની વાત નથી કરી. વન, પર્વત, જંગલમાં જઈને તપશ્ચર્યા કરવાની વાત નથી કરી. પણ પંચવિષય, દેહાભિમાન અને અવળો પક્ષ એ મૂકવો. એ મૂક્યો એટલે સંસાર છૂટી ગયો. ભલેને સંસારમાં રહ્યા, ભલેને વહેવાર કરીએ, વેપાર કરીએ, પહેરીએ-ઓઢીએ, હરીએ-ફરીએ, આપણી રીતનો નિર્દોષ, મોજ મજાને આનંદ કરીએ; પણ મૂકવાનું જે છે તે - પંચવિષય, દેહાભિમાન અને અવળો પક્ષ.

સમજવું - ભગવાનનું સ્વરૂપ

જે સદાય દિવ્ય, સાકાર, પ્રગટ અને પ્રત્યક્ષ છે એ ભગવાનના સ્વરૂપને સમજવું.

રાખવું - બ્રહ્મ થઈને પરબ્રહ્મ

બ્રહ્મરૂપ થઈને પરબ્રહ્મની ભક્તિ કરવી-એ જ રાખવા જેવું છે, બીજું કાંઈ રાખવા જેવું નથી. કલ્યાણનું જતન કરવું. જેની પાસે માલ હોય એને કોઈ ચોર ચોરી ના જાય એવી કાળજી રાખવી. 'જતન કરવું, સાચવવું' એ વાત જે સ્વામિનારાયણ ભગવાને 'વચનામૃત'માં કરી છે તે રાખવું. બ્રહ્મ થઈને પરબ્રહ્મ - તે સદાય સનાતન ! આત્મારૂપે વર્તીને પરમાત્માની ભક્તિ કરવી એટલું રાખવા જેવું છે, બીજું બધું ભલેને જતું રહેતું. સંતોએ એમની વાણીમાં કહ્યું, 'ખર્યું ના ખૂટે, જેને ચોર ના લૂંટે' એવું જે રામરતન રૂપી ધન મને પ્રાપ્ત થયું છે એ જ સાચવી રાખીએ એટલે બધું રહ્યું. એક તમે રહ્યા તો બધું રહ્યું.

એના માટે એક બહુ મજાની વાર્તા છે. એક રાજાએ પોતાના નગરમાં એક જાહેરાત કરી કે, 'મારા મહેલના દરવાજા આવતી કાલે સવારે ખૂલે એટલે મારા રાજમહેલનું રાચરચીલું, ધન-વૈભવ જેને જે જોઈતું હોય તે દરેક જણ એની ઉપર પોતાનો હાથ મૂકી દે એટલે કે બોટી લે કે, આ મને ગમ્યું, આ હું લઈશ; એ એને બક્ષિસ આપી દીધું.' મોડા ના પડાય એટલે બધા આખી રાત ઉજાગરા કરીને ઊભા રહી ગયા અને જેવા સવારે રાજમહેલના દરવાજા ખૂલ્યા એટલે હુડુડુ કરતા જે વહેલો તે પહેલો એમ જે ચળકતી ને કિંમતી વસ્તુ જોઈ એ દરેક ઉપર બધાએ પોતપોતાનો હાથ મૂકીને બોટી લીધું કે, 'આ મારું... આ મારું...' એવું સ્વાભાવિક રીતે અત્યારે આપણે અજાણપણે પણ કરતા રહ્યા છીએ.

એમાં છેલ્લે એક નાનું બાળક આવ્યું. તે બિચારાને ઘક્કામૂક્કીમાં ક્યાંય એનો નંબર કોઈએ લાગવા દીધેલો નહીં. રાજા એમના સિંહાસન ઉપર બેઠેલા. એણે તો સીધા જઈને રાજાના માથા ઉપર હાથ મૂકી દીધો. કારણ કે, વસ્તુ તો કોઈ બાકી રહી જ નહોતી. બધા પોતપોતાની વસ્તુ ઉપર હાથ મૂકી ઊભા રહી ગયા હતા. બધું ઓક્યુપાઈડ થઈ ગયું હતું - એમ કહીએ કે, બધી વસ્તુ પહેલેથી આવી ગઈ હતી. રાજા એકલા બેઠેલા ને મરક મરક હસ્યા કરે. કોને શું જોઈએ છે, કોનું મન શેમાં લોભાય છે અને શું ગમે છે તે જોઈ રહ્યા હતા. પછી પેલો બાળક આવ્યો અને આવીને રાજાના માથા ઉપર જ હાથ મૂકી દીધો. રાજા પણ ઘડીક નવાઈ પામ્યા ને પૂછ્યું કે, મારા માથા ઉપર કેમ હાથ મૂક્યો ? તો કહે, તમારા માથા ઉપર હાથ મૂકું એટલે તમારું જે કંઈ પણ છે એ બધું મારું. કોઈ એક વસ્તુ ઉપર શું કરવા હાથ મૂકું ? કોઈ એક વસ્તુ ઉપર હાથ મૂકું તો માત્ર એ એક જ વસ્તુ લઈને મારે રાજમહેલમાંથી બહાર નીકળવાનું.

આવાં રમૂજ દૃષ્ટાંતો આપણે વાંચીએ છીએ, સાંભળીએ છીએ, જાણીએ છીએ. અને એટલે યોગીબાપાએ એક લીટીમાં કહ્યું,

સાચવીને રાખવા જેવી બાબત શું છે ? તો- બ્રહ્મ થઈને પરબ્રહ્મ ! હું આત્મા છું અને મારે વિશે પરમાત્મા પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ સદાય બિરાજમાન છે ; તે ભાવમાં રહેવું. આટલું રાખવું બસ ! બીજું કાંઈ નહીં. રાખવા જેવી જે બાબત છે તે છે બ્રહ્મભાવ ! ધન્યભાવ ! ધન્ય થઈ ગયો પ્રભુ, ધન્ય થઈ ગયો !

સંતોએ કીર્તનમાં ગાયું, 'રામરતન ધન પાયો જી, મૈને રામરતન ધન પાયો.' એ ધન કેવું છે ? તો ખર્ચું ખૂટે નહીં, એને કોઈ ચોરી જાય નહીં. આપણી વૈદિક સંસ્કૃતિ પ્રમાણે, આપણા વેદોમાં લખ્યું છે એમ, પૂર્ણમાંથી પૂર્ણ લઈ જાય તો પણ અંતે પૂર્ણ જ બચે. શું લઈ જશે ? કેટલું લઈ જશે ? અને કોણ લઈ જશે ? બધું લઈ જાય તો પણ મારા ભાગે મારા પ્રભુ છે ! આ મસ્તી - એને 'ફકિરાઈ' કહેવામાં આવે છે. 'ફકિરના ફકા મારે ઉસકા નામ ફકીર.' એવું પણ કહેવાયું છે.

જે માલ છે, મુદ્દો છે, એ સચવાયો અને એ આપણી પાસે છે પછી બાકી બધું ભલેને જતું રહેતું. કોઈની પાસે પારસમણિ હોય-લોઢાને સોનું બનાવે એવું રત્ન હોય, અને કદાચ એનું રાચરચીલું, દાગીના, ઝવેરાત, બધું કોઈ લઈ જાય, પણ એક પારસમણિ રાખ્યો હોય તો પછી નિરાંતે ભંગાર લોઢું ભેગું કરીને ઢગલાબંધ સોનું બનાવી શકે કે ના બનાવી શકે ? આપણે આ બધું જાણીએ છીએ, બધું સમજીએ છીએ.

યોગીબાપાએ સૂત્રાત્મકરીતે આ પાંચ વચનામૃતનો સાર,

કરવું - સંત સમાગમ (મન-કર્મ-વચને)

જાણવું - જડ-ચૈતન્યનો વિવેક

મૂકવું - પંચ વિષય, દેહાભિમાન અને અવળો પક્ષ.

સમજવું - ભગવાનનું સ્વરૂપ અને

રાખવું - બ્રહ્મ થઈને પરબ્રહ્મ.

આટલો ટૂંકો સાર પાંચેય 'વચનામૃત'માંથી વાર્તાની નોંધમાં લખીને આપ્યા પછીથી...

ભગવાનની ભક્તિમાં વિધન ત્રણ મોટાં, તેની નોંધ : મુક્તાનંદ સ્વામીનો પ્રશ્ન, વચનામૃત છેલ્લા પ્રકરણનું ૮મું :

(૧) પોતાનો દોષ ન ઓળખાય.

(૨) ભગવાનના ભક્ત થકી મન નો ખું પડી જાય.

(૩) ભગવાનના ભક્ત થકી બે પરવાઈ થઈ જાય.

મુક્તાનંદ સ્વામીનો પ્રશ્ન : વચનામૃત છેલ્લા પ્રકરણનું પાંચમું. માહાત્મ્યે યુક્ત ભક્તિ આવ્યાનું શું સાધન ?

શ્રીજી મહારાજે જવાબ આપ્યો કે શુક-સનકાદિક જેવા જે મોટા પુરુષ તેમની સેવા ને પ્રસંગ તેમાંથી માહાત્મ્યે યુક્ત ભક્તિ જીવના હૃદયમાં ઉદય

થાય છે. માહાત્મ્ય વગરની ભક્તિ ક્ષયરોગવાળી. જેમ દશ વરસની કન્યાને ક્ષયરોગ લાગુ પડે તે જીવાન થયા પહેલાં મરી જાય છે. તેમ માહાત્મ્ય વિનાની ભક્તિ મોળી પડી જાય છે. વચનામૃત સારંગપુરનું પાંચમું.

આ વચનામૃતોના મુદ્દા યોગીબાપાએ ભક્તને ટૂંકમાં - સમરી સ્વરૂપે લખીને આપ્યા. અને પછીથી એમને જીવન જીવવાના બહુ સુંદર મુદ્દા લખીને આપ્યા છે તેનું આપણે પઠન કરીએ :

મુદ્દો-૧

નિર્દોષબુદ્ધિ દરેકમાં રાખવી તે જ આપણી સેવા છે. ગઢડા મધ્ય-૨૮ના વચનામૃતમાં ભક્તના ભક્ત થાવું. ગઢડા પ્રથમ-૫૮ પાકો હરિભક્ત કેને જાણવો ? હરિભક્ત, તેના દાસનો દાસ થઈને રહેવું.

ગઢડા મધ્ય ૬૨ : ત્રણ અંગમાંથી એક અંગ રાખીને દેહ મૂકીને ધામમાં જાવું. આત્મનિષ્ઠાની (સ્થિતિ) ઉત્તમ, પતિવ્રતાપણું, અને દાસત્વપણું.

દાસત્વપણામાં ચાર કલમ સમજવાની આવે છે :

(૧) ઈષ્ટદેવનાં દર્શન ગમે.

(૨) ઈષ્ટદેવ પાસે રહેવું ગમે.

(૩) ઈષ્ટદેવની ક્રિયા ગમે.

(૪) પોતાના ઈષ્ટદેવનો સ્વભાવ ગમે.

આ ચાર કલમ સમજવાની છે. આ મુદ્દા સમજીને જીવમાં ઉતારવા.

યોગીબાપા પોતે દાસત્વભક્તિનું સ્વરૂપ. આપણે એમ કહીએ કે, એમણે એમના અંગમાં રહીને ભક્તિ કરી. વચનામૃતમાં ત્રણ અંગમાંથી એક અંગ રાખીને દેહ મૂકીને ધામમાં જાવું એ વાત કરી, પરંતુ યોગીબાપાએ આત્મનિષ્ઠાની અને પતિવ્રતાપણાના અંગની એટલે કે સમજણની અને પ્રીતિના અંગની ડિટેઇલમાં છણાવટ કરી નહીં, પણ પોતાનું જે અંગ - દાસત્વપણાનું, તેની ચાર કલમો સમજવાની અને આ મુદ્દા સમજીને જીવમાં ઉતારવાની વાત કરી.

બીજો મુદ્દો

એકબીજાની ખટપટ ન કરવી. તે કો'કની વાત બીજાને કરવી ને બીજાની વાત કો'કને કરવી, તે સ્વભાવ સાધુતાના માર્ગમાં ખામી રાખે. માટે જેને મોક્ષ જોઈતો હોય તેમણે તે સ્વભાવ મૂકવો.

ત્રીજો મુદ્દો

સ્વામી જાગા સ્વામી કે'તા, જે અવગુણ લેવાનું મન થાય તો પોતાના દેહનો, ને પોતાના સ્વભાવનો, ને પોતાની જાતિનો અવગુણ લેવો ; પણ બ્રહ્મસ્વરૂપ એકાંતિક ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ ન લેવો.

ચોથો મુદ્દો

સહનશક્તિ એ જબરો ગુણ છે. કો 'ક શબ્દ આપણને કટાક્ષથી કહે તો સામું ન બોલતાં સહન કરવું. તેમને ક્ષમા(નો) ગુણ કહે છે. તે ક્ષમા કરવાથી પોતાના હૈયામાં શાંતિ અખંડ આપે (આવે) છે, ને આનંદના કુવારા છૂટે છે અને મોટા જીવમાંથી રાજી થાય છે. ત્યારે સ્વામી મૂળ અક્ષરબ્રહ્મકે 'તા જે, દેહ પડી ગિયો એટલે શું થિયું? એ તો સાધુ થાવું ને સાધુતા શીખવી ને મરી ગિયા એટલે થઈ રહ્યું ને કરવું બાકી કાંઈ ન રહ્યું એમ ન સમજવું. સ્વામી જાગા ભક્ત સ્વામી કે 'તા જે, પરક્રિયા ને પારકો આકાર ને પારકા દોષ જીવમાં ઘાલવા નહીં એમ સ્વામી કે 'તા. ક્યાંક વાત થાતી હોય ને પોતાના અંગમાં મળતી આવતી હોય તેટલી ગ્રહણ કરવી ને બીજીને ત્યાગ કરવી જે, બીજા ભક્તને અર્થે છે ને મારે અર્થે નથી, એટલે તેમનો અવગુણ આવ્યો ન કહેવાય.

ચાર મુદ્દા લખતાં સુધીમાં યોગીબાપાએ સ્વામિનારાયણ ભગવાને વચનામૃતમાં શું કહ્યું છે? તે વાક્યે વાક્યે લખી કાઢ્યું. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ તેમની 'વાતો'માં શું કહ્યું છે તે વાક્ય પૂરાં લખી કાઢ્યાં અને જાગા સ્વામી, શું કહે છે તે વાત પણ એમણે અહીંયાં લખી.

પાંચમો મુદ્દો

ઝાઝો સમૂહ હોય ને કોઈ વાત થાતી (હોય) ને આપણાથી તે મોટા હોય તે વખતે સાંભળેલી (સાંભળી) લેવી, પણ હેત થાય ત્યારે વાત કરવી. પે 'લું' હેત કરાવવા શીખવું. હેત કરાવ્યા પછી વાત બેસે. માટે હેત થિયા પછી પોતાનો સિદ્ધાંત કે 'વો.

છઠ્ઠો મુદ્દો

સુહૃદપણાનો મોટો ગુણ શીખવો. સુહૃદપણું એટલે એકબીજાની ક્રિયા સંપથી કરી લેવી. સેવા એકબીજાની કરી લેવી. કોઈ કહે તે ખમવું ને બીજાને તે વાત જણાવવી પણ નહીં - મુને ફલાણે આમ કહ્યું. અહોહો, મારાં મોટાં ભાગ્ય જે, આવા કે 'નારાક્યાંથી મળે ! એમ કહે નારાનો ગુણ લેવો. સુહૃદપણું હશે તો જબરા ગુણો આવશે, એમ સ્વામીનું વાક્ય છે. માટે અવશ્ય સુહૃદપણું રાખવું.

૭મો મુદ્દો

કથાવાર્તાનું વ્યસન રાખવું, કથાવાર્તાનું વ્યસન હોય તો કર્યા વિના રહેવાય જ નહીં. મોટા વાતું કરતા હોય ને પોતે હાજર ન હોય તો હૃદયમાં બળતરા થવી જોઈએ. જ્યારે કથા સાંભળીએ ત્યારે શાંતિ થાય. માટે શબ્દ ઝીલવા શીખવું. એકે શબ્દ વૃથા જાવા દેવો નહીં. નવીન નવીન વાતો યાદી (યાદ) રાખવી. તો જ શ્રુત કહેવાય. માટે ખરા શ્રુત થાવું.

આટલા સાત મુદ્દા જીવમાં ઉતારી, સમજી, કેફરાખવો. વાત તો ઘણી થઈ, પણ ટૂંકામાં આટલું સમજવાનું. મોટા વાતું કરતા હોય ત્યારે વાત સાંભળવી ને એકમને થઈને, વચમાં કોઈ પણ ડા 'પણથી બોલવું નહીં. અધધર વચન ઝીલી લેવાં.

બોલો, સ્વામિનારાયણની જય.

બોલો, મૂળ અક્ષર સ્વામીની જય.

બોલો, શાસ્ત્રીજી મહારાજની જય!

*

થોડા બોલા થાવું. વાણી જે વાપરવી તે દૂધની પેઠે વાપરવી પણ વાણીની પેઠે ન વાપરવી. બોલ્ય બોલ્ય ન કરવું. ઘટે તેટલું બોલવું. સત્ય, હિત ને પ્રિય લાગે તેવું વચન બોલવું. એટલે સૌને આપણામાં હેત થાય એવું અંગ રાખવું. આટલો પાઠ કરવાથી શાંતિ રહેશે.

શૂરવીર થાવું જેથી ઈન્દ્રિયું - અંતઃકરણ થર થર કંપતા ફરે ને ખોટો ઘાટ પણ ના થાય. (વચ.) છે. પ્ર. ર. રાત-દિવસ વાંચ્યા જ કરવું. આટલી કલમ યાદ રાખવી. પૂજ્ય ભગતજી મહારાજ, પૂજ્ય સ્વામી જાગા ભક્ત, પૂજ્ય અદાશ્રી ને પૂજ્ય શાસ્ત્રીજી મહારાજને સંભારવા. દરરોજ સ્મૃતિ રાખવી.

કોઈ વાળે ત્યારે આપણે વેગમાં હોઈએ તો પણ વળી જાવું એ ગુણ જબરો છે. પણ પોતાનો એકડો સાચો રાખવો નહીં. એક વાત શીખવાની છે - કટ વળી જાવું. પોતાનો બ્રહ્મસ્વરૂપપણાનો આનંદ ક્ષણ પણ મોળો પડવા દેવો નહીં. કામ-ક્રોધના ઘાટ થાય ત્યારે જ્ઞાને કરીને દબાવી દેવા.

જો ભૂંડો ઘાટ કર્યો તો તારા ભૂક્કા કરી નાખીશ ! રાજ્યનીતિનું વચનામૃત ગ. મ. ૧૨ વાંચવું. પછી એક પણ સંકલ્પ ન થાય. સાંખ્યવિચાર કરવા શીખવો. દેહ, લોક, ભોગ ખોટા સમજી લેવા. આવો વિચાર સવારમાં કરવો - હું ગુણાતીત છું ને મારા જીવમાં સ્વામી-શ્રીજી સાક્ષાત્ બેઠા છે. પ્રત્યક્ષ બ્રહ્મ-સ્વરૂપ પોતાને માનવો. એ જ વિનંતી. ભૂલચૂક સુધારી વાંચશો.

આ પ્રમાણે યોગીબાપાએ લખી આપેલી પત્રપ્રસાદી 'યોગીગીતા'ના સાત મુદ્દા, પાછળથી બે નોંધ અને પાંચ વાત વચનામૃતોના આધારે ટૂંકનોંધનું આપણે પઠન કર્યું. 'પોતાનો બ્રહ્મસ્વરૂપપણાનો આનંદ ક્ષણમાત્ર પણ મોળો પડવા દેવો નહીં.' આ અનાદિ સત્ય સનાતન વાત યોગીબાપાએ ૧૯૪૧ની સાલમાં કરેલી છે. આજે હવે આપણને સાહેબદાદા પાઠ ગોખાવડાવે છે કે, 'અક્ષર એવો હું, પ્રગટ પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ સ્વરૂપ ગુરુહરિનો દાસ છું.'

શ્રીસહજાનંદ સ્વામી મહારાજની જય !

◆